

Felvidéki Híradó.

TÁRSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Égész évre 4 ft. Fél évre 2 ft.
Negyed évre 1 ft.

MEGJELENIK: MINDEN VASARNAP.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalára cimezve Turóc-Szt.-Martonba küldendők.
A hivatalos hírdetéseket, kéziratokat pontig kérjük beküldeni

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szög 2 ft., ezentúl minden megkezdett szög azonnal 50 krral több.

Egy hivatásszerű főpap.

(R) Bizonyára senki nem jut érdemtelenségre olyan magas polcra, hogy egy püspöki szék betöltésére méltónak tartassék. Bizonyára sok és mély tanulmány, az egyház érdekében kifejtett számottevő munkásság, az erélynek, tapintatnak, alkalmazkodni tudásnak rendkívüli képességei mind számbavehetnek a sok más között, amikor a méltók közül kiválasztatik a legméltóbb: egyik, vagy másik főpapi méltóság betöltésére.

Hogyna várná bármely egyházmegye is joggal nagyon sokat főpapjától, aki természetesen legelőször annyi kiváltsággal dicsekedhetik.

Mi is, a besztercebányai püspöki szék betöltése idejében — kivált olyan előd után, mint a kimagasló Ipolyi volt — kétségek és remények között vártuk, kit ér a Felső kegye? kit ajánlanak a sok jeles közül a korona tanácsosai?

Általános megnyugvást keltett a Felső végleges elhatározása, amidőn nyilvánvalóvá lett, hogy az újvidéki magas állását olyan kiválóan betöltő Bende Imrérre esett a legmagasabb választás.

És, hogy e megnyugvást indokolt volt, nevezetnek rövid lényegűségére alatti is számtalanszor volt alkalmunk tapasztalhatni.

Hanem — szerintünk — soha nem mutatta méltóbban hivatásszerűségét Bende püspök, mint mikor leszállott magas polcáról, hogy az egyházmegyéje területén lakó rkhat. tanítók egyesületének legutóbb tartott VII. közgyűlését megnyissa.

Hallottunk mi már máskor is kegyes főpapokról, akik nyájasan ereszkedtek

szóba a tanítósággal, — de nem hallottuk, hogy egy püspök úgy beszélt volna tanítóival, mint Bende püspök ama gyűlést megnyitó szónoklatában.

»Ha ez alkalommal — így szólt — a tanítói hivatás fenségéről és eme hivatal nagyméltóságáról és hasznosságáról akarok önökhöz szólni, csak gyenge vázlatát, halványan vonásait adhatom azon magas képnek, mely előttem lebeg. Teszem ezt a nevelés és oktatás örökérvényű ködeksze, az evangélium nyomán, melyből merítettem tudományomat. Ha vázlatomból ki-kivillan a szeretet melege, a lelkesültség bizonyos heve, tulajdonítsák azt élő nagy vonzalmannak, melylyel önként hivatása iránt — mely, büszkén mondom, az enyém is — mindenkor viseltetem és azon mély szeretetnek, mely drága egyházam és hazámhoz köt.»

És valóban minden szavából ki-kivillant élő nagy vonzalma a tanítói hivatás iránt, és milder szavából kieresztett Isten és a drága haza mélyes szeretete.

Leszállott magas székéről és szeméit ama felséges példára függesztvén, tanította, bátorította, buzdította tanítványait, hogy menjenek és tanítsák a népet Isten és hazaszeretetére.

Meggyőző erővel mutatta ki, hogy a vallásérköles elhanyagolása nemcsak a lelki, de már a földi életben megfoszolja magát a gyönyörű fejtettség buzdította a tanítókat, hogy a világalakító nagy Isten legyen központi tanításuknak, ama nagy keresztényi szeretet, mely alapja minden keresztényi erényeknek; legyen az iskola feladata a lelket az értelmi

tökély és a felvilágosultság azon fokára emelni, melyből kifejlődnek mindanna erények, melyeken a társadalmi rend és az emberi élet boldogsága alapszik.

Van azonban a földi életnek egy nagy alkotása: a haza fogalma, mely nem valami testetlen eszmény, hanem a legteljesebb valóság, mely magában foglalja a társadalmi élet összes intézményeit, céljait. Nem pusztán földrajzi fogalom a haza fogalma. »Mert uraim — így szólt a lelkes főpap — hely, ahol tengethetjük életünket, mindentűn akadhat e föld nagy kerekességén, de hazaföld, az csak egy van, mely ha elveszett... szívök remegésével tegyék meg rá a konkluziót!

»A haza szent nevében kérem önöket tanító urak — így végezte beszédét — vezérelje önöket hivatalukban a legtisztább hazafias szellem. Isten maga követeli ezt önöktől, ki nekünk adta e hazát, kinek atyái jószágát tartotta meg azt a századok viharai között, és vezérelte nehéz küzdelmek között a béke révén és egy nagy nemzeti dicsőség útjára; ki önökre bízta az ő jövője élő reményeit. Ha nagy átká sújtotta azon gyermekeket, mely rosz szemmel nézett anyjára, mily átok sulya nehezedik majd arra, ki a haza, ez áldott anya ellen a kötelesség mulasztás bűnével vét. Ha az emberiség, midőn küzdenie kell, szívével áldoz azon dolgokért, melyekhez kiválóan ragaszkodik: szerelmünk mily nagy mértékű érdemi meg hazánk, melyért annyi hű szív ontotta ki vérét?

Igen uraim! Hazafias érzésök vezérelje önöket, midőn tanítványaikba oltják az első érzelmét, és képzik

azokban az első gondolatot, midőn lelkükben végzik az ész és jellemképzés nagy munkáját és elméjüket megtöltik a hasznos ismeretek azon mértékével, mely őket a haza képzett és értelmes polgáiraivá teszi. Ez érzelmetől áthatva, oktassák tanítványait a munkásságra, a munka nagy értékére és hasznosságára, hogy majdan méltó napszámait legyenek a nemzeti nagy munkának azon szerepében és azon a téren, melyre hivatják. Fáradságot nem ismerő buzgalommal tanítsák gyermekeiket azon nyelvre, mely minden igaz honfi szívéhez oly közel, vele elválaszthatatlanul rokon. Mélyen, nagyon mélyen oltás be a gyermeki szívébe a hűséget a haza alkotmányához és a felkent királyhoz, a haza törvényei iránti engedelmességet és mély szeretetet intézményei iránt, melyeken nyugszik az ő békeje, boldogsága és dicsősége egyaránt.

Önök uraim tudják, mit tesz szeretni a hazát. Vele érezni, javáért gondolkodni, cseljáiért áldozni, ha kell érte tűrni, nélkülözni, szenvedni, meghalni, törvényeinek hódolni, érte munkálkodni: — ez tesz szeretni a hazát.

Félre tehát — lelkünk egész erővel — félre iskoláinkból azon szellem, mely midőn a lelkekben elhinti a bontó elemek csírát, nagyra növeli azon irányt, mely midőn egyszerű rombolni fog, lelkünk féltett kincsét, a hazát döntheti romokba.

Ne mondja senki, hogy e szavak nem hivatásszerűség sugallatai. Ne mondja senki, hogy chauvinizmus rejlik e szavak mögött, mert aki ezekben nem tudja felfedezni a tisztá hazafiságot, bizony ellensége az a hazának.

TÁRCZA.

A Malom-jószág.

Írta:
Révész Lajos.

Az egész község csak arról beszélt, hogy jönnek Baczóék, költöznek már Baczóék.

Talán ha egy generalist láttak volna, nem lenne olyan nagy híre a faluban, mint a Baczóék ide költözésének.

Igen, mert nagy története van ennek.

Három hónappal azelőtt, mikor a tönkrement Malom András szép házat, birtokát licitálták, Vermes Péter uram nyilván kijelentette, hogy ez a jószág senki más kezére nem megy, mert ő nem engedi, hogy telessége családjának utolsó birtokába idegen uljon. Nem is igen szólt a dolgba senki, mert a falubeliek jól tudták, hogy nem jó Vermes urammal kikötni, lévén onmagá a legmódsosabb gazdá s legény fiával együtt a legszajásabb, legerőszakosabb ember a faluban.

Mindenki hitte, hogy a Malom-jószág Vermes uramé lesz. Ő maga legjobban bízott benne s már tervet is készített, hogy fiat megházasítja s beleültsi az új szerzeménybe.

Hat mikor eljött a licitáció napja s megkezdik az ígérgetést, csak elhült az egész falu, mikor egy jól megteremt idegen férfi elkezdte verni fel az arat Vermes uramra. Legjobban elhült azonban maga Vermes uram. Ranézett fiára, az meg nagy csudál-

kozva apjára, mintha kérdeztek volna egymástól: Ki ez az idegen? s mit akar ez? tréfa ez, vagy csakugyan komoly szándék?

Ugy látszott, hogy egy cseppet sem tréfa, mert az idegen nem forintontként, de mindig egy ötvénessel ígért többet Vermesnek.

Pedig ebből nagy dolog lesz. Mert Vermes uram abban a hitben, hogy ügysem mer vele versenyezni senki, a hateret forintot testvérek között is megérő birtokra nem is készített többet három ezer forintnál. Már közel vannak ez összeghez s az idegen még mindig egyformán ígér.

Ugy látszik, hogy nagyon is komoly a szándéka. Mikor a három ezren felül haladtak, nagy cseppekben szaladt le az izzadság Vermes uram homlokán. Folytatta a licitálást, pedig tudta, hogy nem képes a vételarat azonan lefizetni, mint ahogy az árverési feltételek kívánták.

Mostmar nem csupán az aggasztotta, hogy elszalasztja sőgőra birtokát, hanem az is, hogy mit csinál, ha rajta marad s az a szegény esk meg, hogy nem tud fizetni. Ő, Vermes Péter, ennyi ember szemelattára nem tud fizetni, ennyi ember szemelattára szegényül meg.

Feje egészen vörös lett a nagy ígérgetéstől s nem győzte törülgetni homlokaról a verejtéket. Minél feljebb haladtak, annál gyengébb, annál reszketőbb lett a hangja Vermes uramnak. Mikor az 5000 forint ki-mondta, olyan gyilkos szemeket vetett ismeretlen ellenfelére, hogy csakugyan elszánt

embernek kell lennie, ha még erre is mer ígérni az idegen.

A helyett azonban, hogy kedvét szegte volna Vermes uram nézése, mintha most akarna csak igazán viaskodni vele, ötven forint helyett egyszerre százall vágatott előre.

A néző publikumnak szörnyen tetszett ez a játék s mikor az idegen erős hangon ki-mondta az ötezer száz forintot, körös-körül lehetett hallani a tetszés zaját; mintha csak az ő mulattatásukra történt volna az egész.

Vermes Péter uram erre a nem várt rohamra elvesztette fejét, Mit? gondolta magában — ez most kezd szákkal dobálózni...? S mintha az a nagy összeg elerímette volna hirtelen sarkon fordult s úgy elsietett a gyülekezetből, mintha ütétk volna.

Aminthogy üldözte is megszegyenülésének keserves érzése kegytelenebbül, mintha ellenségei futnának nyomában.

Igy az idegenen maradt ötezer száz forint-ért a Malom jószág. Mikor ráutotték, megelégedve nyult zsebébe, s hiány nélkül leolvasta az egész összeget és arra a kérdésre, hogy mi a neve, erős hangon diktálta be: hogy:

— Baczó Gabor!

Persze, hogy nagy zaja lett ennek a faluban; mindenki csak arról beszélt — s titokban mindenki örült, hogy magánál hatalmasabb emberre talált Vermes uram.

— Hanem mi lesz még ebből? kérdezték; ismervé a Vermes családot, hogy az ugyan nem hagy magán száradni semmit.

S mikor híre jött, hogy ide költöznek Baczóék, az egész község csak arról beszélt az egész község izgatottan emlegette, hogy jönnek már, költözőknek már.

Meg is érkeztek egy szép napon. Költözőkésükön látszott, hogy jómódú emberek.

Előbb beállították a jószágot: kétszáz darab helymes szőrü juhok és az igazonó barmot. Mikor a cselszéd végéig hajtotta a falun, mondogatták jobbra-balra:

— No ezek ugyan nem jönnek a nyakunkra; úgy látszik, van mit aprítaniok a tejbe.

Hanem mikor megérkeztek Baczóék 12 megrakott nagy szekérral, — akkor néztek meg csak nagyot. Nem csupán azon, hogy az a 12 szekér szebbnél-szebb butorral, holmival volt tele, hanem néztek káprázó szemekkel az utolsó kocsi után, — a melyen Baczó uram, meg felesége, meg egy hajadon ültek.

† Igen ám, mert az a hajadon egy kifejlett szép szűv volt, kinek haja ragyogott a napfényben, mint az arany, két szemé égett, mint a gyémánt — és piciny piros szája mosolygott, mint a mosolygó hajnal.

Ez volt Baczó Klara!

Ki gondolta volna, hogy ez gyönyörűség szép leány, a ki első látásra elcsavarta az egész falu fejét, olyan nagy dolgok okozója lesz nem sokára?

Őszál történt az egész dolog, mikor a verőfényes idő ritka dolog, mint amilyen ritka ez az eset, amelyet most elbeszéltek.

Ilyenkor szokásban volt a faluban, hogy

Olvassák el e beszédet elejétől végig, akik jónak látták e püspököt iteni körúta alkalmával chauvinizmussal vádolni — és tanulják meg belőle, hogy mi a hazafiság.

Mi a magunk részéről szívből kívánjuk, adjon a gondviselés minél több ilyen főpapot a hazának.

Ezt pedig, aki a miénk, éltesse az Isten még igen-igen hosszú ideig!

A millenium ügye.

Rómában, midőn a korrupció legmagasabb fokát elérte, a gyűlevész néptömeg nem kívánt egyebet, mint kenyéret és cirruszú játékot.

Igy van korunk is. Manapság alig látunk egyebet, mint a kenyér és élevezet utáni hajszát. Kiki el van foglalva a kenyér- és élevezetkereséssel ugyananyira, hogy az erkölcsi érdekek rendszeren a rövidbebet húzzák.

Innen lehet kimagyarázni, hogy a legszebb és legneembesebb eszmék is, milyen pl. a honfoglalás méltó megünneplése, cselekvő hivatkozások, csak itt ott lapok újdonságaira feleltes tudomást. Pedig mindenki tudja, hogy ezen sarkalatos nemzeti ünnepek megérdemlik a megünneplést. S ha mégis, az ehhez való előkészüldés csak úgy sátnyan tengeti életét, úgy azt másnak nem lehet tulajdonítani, mint a kenyér és élevezet utáni hajszának, az anyagi gondoknak, vagy, talán még legalábbabbban: az általános s a maga nemében pártatlanul álló közönynek.

Mert hiszen nem kívánunk lehetetlen! A magyarság régi szokása, természeté a nevezetesebb, öröndetesebb napokat megünnepleni. Ezen szokásnak hódolunk, midőn Szent-István napját, vagy március 15-ét, azaz a régi és új Magyarország születésnapját országos ünnepnapokká tartjuk. A Mohácsi vésznek és a Világi fegyverletételnek évfordulóit gyászban töltjük, nem rendezünk ünnepeket. Nem tesszük úgy, mint a szerbek, kik 500 év előtti nemzeti haláluknak torát most ünnepeleik meg, örömtől duduozó életerejükkel. Rekonztrá-cióval lépünk meg a csodálkozó Európát, hogy az 500 éves tetszhalálból újjászülettek.

Az évezredes ünnepeleink, nem tagadhatjuk, sokat árt, hogy nem ismerjük határozottsággal a honfoglalásnak és ebből folyólag az erdők évfordulóinak idejét. Ez a kérdés, melynek megoldását már annyian és annyiszor megkísérlelték, valóságos perpetuum mobile lett, de tényleges, biztos eredményre nem juthatott senkinek.

A kérdéses évszám, heves vitára adott alkalmat a tudományos akadémia által vá-

lasztott négyes bizottságban. Majd tovább folyt a vita a Századok-ban elkezdetté. A bizottság egyrésze azon álláspontot helyezkedett, melyet Katona József, Horváth Mihály és Szalay történetíróink foglaltak el, nevezetesen az Anonymus által meghatározott 889 ki év mellett nyilatkoztak. E nézett ellenkülönösen elhunyt jelesünk Ipolyi Arnold kéri, érvelését Anonymus megbízhatatlanságára és a görög történetírók adataira alapítván. Ipolyi erős érveket hozott fel amellett, hogy a magyarok 890. előtt semmi szín alatt sem lehetnek még jelenleg hazájukban, sőt mi több, itt nem részlethezhetők okokból azt kívánta, hogy a honfoglalás kezdete a 901-ik évre tétessék.

Ezen viták óta a nagy nemzeti ügy aludt egyet, míg az egyetemi ifjúság fel nem ébredteté.

Biz ez szomorú állapot, valljuk meg őszintén. Ha nem vigyáznunk magunkra meg megessék, hogy majd a külföldi sajtó fog bennünket figyelemmel ezen morális kötelezésre. — Pedig honszerző öseink emléke általános lelkesedést, és a honfoglalás nagy munkájá körül ontott vér hódolatot igényel.

—r.

Lapszemle.

A 'Národnie Noviny' Bekics könyvének bírálatát így folytatja: Előismerve, hogy Magyarország, még sem modern, sem nemzeti-ségi, sem kultúr, sem társadalmi állam, konstataja a szerző, hogy van ugyan új államunk, de társadalmunk a régi. Ezen társadalmat fogja most megróni, bár manapság kevés embernek van bátorsága igazat mondani, midőn az igazmondás oly sok keserűség okozója. Igen fanyar igazságokat vélünk hallani, de úgy látjuk, hogy ezen fanyarság annyira meg van edesítve, mint a gyerekek részére a szilvát. Vártuk a magyarfaj alapos hibáinak oroszlárosát és na került felszínre? — hogy a magyarok már teljesen európaizáltak, teljesen indogermánok lettek. Minden európaizálunk: a kultúra, világius nézetek, érfények, vétek; de e mellett megtartották az ázsiail aralomgyagot és gögőt, és a munka megvetését. A kényelmes di-vánt magokkal hozták Ázsiából, midőn Európába átköltöztek. De mind ez meg fog szűnni és a magyarok Európának példás nemzetévé lesznek. Alapítani akar egy modern kultúr, sőt egy s e g e s politikai államot, — de ehhez nincs egységes társadalmi Hinc lacrimae. Magyarországból nemzeti államot akar alapítani, de nincs nemzeti társadalmunk, melynek nálunk nincs rendes központja; nálunk a demokrácia csupán az államtól, de nem együttáll a társadalmat hódította meg. A szerző panaszodik, hogy a társadalom megráradt ósindnak, és úgy látszik, haragszik a gentryre, panaszolja, hogy nincs központi — ugynevezett városi — osztály, a mely leginkább jellemzi a modern államot. — Nálunk nem található sehhol a liberalizmus és demokrácia termőföldje, nincs hozzávaló emberi anyag, nincs munkáselő

modern állam alkotószáho; azért szükséges a régi és új elemekből egy új közep osztály teremtene; — e nélkül nincs sem politika, sem nemzeti, sem gazdasági fejlődés. Most már nem elég pusztán konzerválni a magyar nemzetet, de erőssé kell azt tenni a szlávizmussal szemben; és a magyaroknak európai hivatása. 'Ezen hazában írja, mert eifelejtette, hogy az előszóban a fanyar igazság kimondását ígerte — egyedül a magyarfaj jogokjára a haladásra, — az életrre. — A fejlettedjébe, egyedül hivatott a civilizáció központjává. Ez ország minden művelődése bár német emilón dajkálva, magyar és most már teljesen független; — minden nyelvi hódítás magyar, Ez a magyar névnyelvi társadalomunk hódítása. Csak Erdélyben van erős harca a magyar fajnak; — de ott is győznie kell. Egyáltalán a magyar faj hódította és nem pusztán; — azért nem szabad lemondanunk az ország konzerválását, de a fejlődést, de a fölemelést választani. A magyar nemzeti politikának nem szabad konzervatívának ellenkezőleg liberalizálnak kell lennie. Így; most tudjuk, hogy szerző a liberalizmus alatt a hódítást érti. 'Ezen liberalizmusnak (hódítás) köszönhet a magyar nemzet mindent a mivel bír. A mi elmulasztott, helyre kell putolni; a magyar munkaságnak gőzörövel kell haladnia. A liberalizmus képes egyedül a magyar társadalmat, nemzeti államot és kultúrát teremteni stb.

Mindezen itt idézetekből az következtethető, hogy tulajdonképp az államunk, kultúránk és társadalmunk alkotása nem egyből mint Magyarország teljes magyarizálása. Mindaz, ami nem magyar, nem is kívánatos sőt ellentétes az állam közérdekével. Erre a magyar társadalom gyengeségét, keresi szerző az eszököt, melyely reményét váltosíthatja. Megtalalta: ő reméli a városokban mint a jövő magyarkultúra, politika öltőanyagában. A falusias társadalom, a gentry visszamaradása kell, hogy a városi társadalom által felirissitessék. Ehhez azonban városok kellene. Az írő tudja, hogy a magyarság nincsenek városai és bizonyítja, hogy csak ezek képesek az idegen elemet asszimilálni. Ő másról nem is álmodhat, mint az idegen elem beolvadásáról. — 'E'ben van az a különös liberalizmusának forrása. A más tulajdonok ellopása, a más földjéről való aratás mind enntt tyrantizmusnak tartatik, csak nálunk a jelképe ez a liberaliz-

sem Magyarország, sem Erdélynek nem voltak városai és a történelem azt tanítja, hogy Francia és Angolországban a városok lefejlészektek az idegen elemektől. Midőn a magyarok bejárták Magyarországra, találtak ugyan itt civilizáltabb tőkeket maguknál, de ezeknek nem voltak városai s csakis ezért nem voltak képesek a magyarokat szlavisálni. 'Ha a mi őseink találtak volna művelt tőke társadalmat, kifejlett városi systemat, ugyanaz történt volna meg velünk, ami történt Franciaországban a germánokkal. Ezt írja szerző. Így a magyarok a tőtektől csupán egyes szavakat kölcsönöztek, ezeket átímodították, de a tőtevel nem tette tönkre a magyart. A műveltséggel nem bír magyarok szinte nem voltak képesek a tőteket magyarizálni.

Ezen kérdéseket szerző igen józanan fogja fel és sokban igazra lehet. Igaz, a belső meg-

győződés dacára sem képes magát emancipálni a historikus meséktől. — Ond, Csáky és más soha nem létezett vezérköltő. És oly komoly, tehetséges írónak nem illik a Horváthok, Kis Bálintok és más furcsa történezesz számláját csinálni. Nálunk van a tudós-nak elég nagy tere a gondolkodásra, s nem kell a hét vezérre hamis meséit idézni.

A szerző előismeri, hogy szláv városok voltak; — Korponáról mondja, hogy még a Hunnok bejövetele előtt felállott; később a premissák és fantaziák sikamos számainak ösvényére lép; a szláv elem a városokban mindenütt minimálisnak tünet fel; szerinte, a városokban mindenütt a magyar elem az uralkodó, mert 143 városban 63% a magyar és csak 37% a magyar nemzeti-ségi. Ez teljesen hibás adat. Ez nem realis statisztika. Ha leszámítjuk a nagy tiszta paraszt magyar városokat, azt fogjuk tapasztalni, hogy a magyarság nagyon is minimális számot mutat fel, és elmarad nemesek a német, de a szláv elemmel szemben is. Hol van a magyar elem Pozsony, Kassa, Eperjes, Arad, Temesvár, Nagy-Szombat, Besztercebánya, Selmecbánya, Kőrömczbanya, Szabadka, Trenčén, Liptó-Szt-Miklós és Rózsabagy? Ha szerző a polgári iskolák által képzett s általunk nevezett 'szalagolajja magyarságok' tekint' le rósi elemek, akkor igaz, levonhat az az örvendetes tény. De az igazság az, hogy a magyar elem a városokban gyenge, hogy a dacára, hogy a tőtelemek nagyobb a tőtel, retete a városok építése is, sem volt előző-32000 tőte lakosat nem, ant. Mi Csabának polgárság közé; de Borszámítjuk a városi a városi polgárság r e k s i c s e k s e számíthatja vakat, mint Szeged, perzentjébe az oly fal-Vasvárd és Pécs, Debreczen, Hódmező-paraszt városok s agrár úgynevezett magyar Sopron, Pécsokat. Ez még maradtak Pécs, számluk' cerverad az ő kicsi magyar léte-kiesny' a. Hol van Buda sőt maga Pest-fany' az magyar semmisségükkel? Ezek igaz ar igazságok, de ezeken nem segít még a leggyeszebb rutin sem.

'Ha a magyarság a városokban kisebb mértékben volna képviselve, mint a vidéken, vagy ha a megoszlás csak egyenlő volna is, kevés reményünk lehetne a városok, tehát az ország megmagyarsítására. 'Es aztán hozza teszi: 'Ha Trenčén, Nyitra, Kassa, Arad, Temesvár, Lugos, Pozsony, Sopron, Pécs nemesek magyar, de nagy városok is lesznek, hol lesz aztán a nemzetiségi kérdés Magyarországon?'

Nó lám előismeri, hogy ezen városok nem csak hogy nem nagyok, de távol állanak a magyarságtól. És ha szent igaz, hogy ezer, városokban magyar polgárság nemesek, hogy em létezik, vagy ha van, nagyon, nagy kisebbségben, tehát Bekics saját 'szavai szerint a városok magyarsításáról' — ország megmagyarsításáról szó nem lehet.

De még egy figyelmeztetnem a szerzőt: nincs neki szava az agrár népírást, semmibe vesz a nemzetiségi életben? Igaz a nemzetiség ezen fő alapja elhanyagolása nála nagyon igazolt, 'ria ő szigoruan, s józannul tekintené a népét, új Magyarországnak építménye s' edűbb lenne a felhőnél. Előtte mert ez a legári elem mindenképp felett áll rittal be efinaszolni, — de a néptömeg hű száma az igazság. Ő, midőn az agrár város, a hol hallja a sok ma-

a legények minden vasárnap összejöttek Gábor Aron uram nagy csűrjében, három szál cigányfőnyál kiállottak a csűrkapu elé s a muzsika hanggal odacsábították a falu leányait, s naplementéig tiszességgel eltáncoltak a tágas csűrben, mint ahogy az urak a padlózott szalában egész éjjel rakni szoktak a téli hosszú esték némelyikén.

Nem is lett volna valámire való leány, aki elmaradt volna ezekről a vasárnapi mulatóságokról — és nem is lett volna jóra való leány, aki nem itt választotta volna ki magának életé párját.

Baczó Klára hamar megismerkedett új otthona szokásaival s a megérkezésük után következett harmadik vasárnapon ő is beállított a muzsika hívó hangjára a tánczolni vagyó lányok csoportjába.

Mikor megjelent ott szomszédjával Hamar Julissal együtt, olyan sűrűs-forgas, csoportosulás támadt a sokadalomban egyszere, mint mikor a melkhasa idegen látogatók tolokodik. De nem azért csoportosultak körülte lányok, legények, mintha varázslat léte volna meg őket Baczó Klára me-létese; — sőt inkább varva-vártak elő-ej-e közéjük? És mikor me-léte, hogy kedvesen mosolyogva mindenki feljelent ott lány, nem egy legény gőzre, nem egy — Szegény szép lány, addóla magában: Verme-fü csullá te, de kar lesz, ha a láttára! — az ennyi ember szemé-

Aminthogy — meg is történt, anatól felték. Hiszen — mertek ok jól a Verme Pali; be- volt abban is az apja vére; őket meg

soha meg nem bántotta senki, hogy meg nem siratta volna. És szenvedett-e valaha a Verme család olyan érzékeny megbántást, mint mikor Klára apja elütötte kezükről a Malom-féle birtokot?

Ezért kellett neked megszenvedni szegény Klára!

Pedig én azt mondom: ne próbálja senki az apa vétkéért a gyermeket megbüntetni. Isten, az ő bölcs rendelése szerént ezt megteheti, aminthogy meg is teszi; — de senki ne próbálja megelőzni az Isten vért, mert rá fog visszaharaglani a megérdemelt, kivált ha az apa is ártatlan meggyőződés, — sem vétkes! — a gyermek

Mikor a táncz me- Pali odallott a szegény Klára elé s elkujantotta magát: — Az er-

irát senki nem érte a legszebb! és Baczó Klára-hogy — mert mérté a táncza vinni. Igaz, ez az önkénytelenül elismerték, hogy a legszebb, aminthogy az is volt, — de azért szegény Klárának mégis csak rossz esett az, hogy minket ki tánczol, csak a nem-

Verme Pali ott rakta kevélyen a cigány előtt s közben a ropogtatta taktus, ta az ilyenkor szokások mondokakait:

Vicza-ricza

Kukorica

Legszebb lány a

Piros Vicza.

Kár idült a fűfa bokra

Minden lány hajlik a csókra.

Szóval olyan kedve volt, mintha veszték érezte volna. Pedig nem a saját vesztéséről az ő ese, hanem a szegény Klárának. Mert az egész tánczot ott járta végig, a cigány merté táncza hívni senki. — És a cigány hozom, hogy senki. — És a cigány ment cigány, — másután. Amint rárontotta a szegény Klára elé s ragat: — Az ennyi a legszebb! s nem akadt egyetlen leány aki elég bátor lett volna a kijelentés ellenére táncza vinni Klára!

Csak a törvénybíró Horvát Béni kezdte már a dolgot sokalni, mikor már harmadszor is ott maradt a szegény lány, mintha a szegénykőre állították volna. Ugy szeretett volna elfutni innen szegény, ha a szegényeztet el nem szilvasztotta volna tag-jait.

Mikor aztán negyedszer is ismétlődött Verme Pali praktikája, Horvát Béni nem állhatta tovább, oda indult az elhagyott lány felé.

— Gyere Klára, ha szeretsz tánczolni! Oh milyen halás örömmel fogadta a leány közlekedését szegény meggyőtrött szép lány. Ha valaha jól esett, hogy tánczolt, hogy most az egyszerű igazi örömmel vette, hogy megszabadították.

Hanc nem azért volt Verme Pali Verme vér, hogy térvét megihusitanni engedje. Mielőtt Béni Klárához ért volna, mint a viláml, odaugrott ő maga, karra kapta Klárát s vitte, mint a forgószél, egyenesen a csűrkapu felé.

Béni hirtelen átlátta szándékát s mielőtt

kitánczolt volna a megrémült leánnyal a csűrből, épen a kapuban elérte s valóban ragadta Verme Pali.

— Mit akarsz Pali? kiáltotta indulattal reszkető hangon.

A legsebbebb roham közben hirtelen megállott a neki vadult ember, eleresztette a lányt, aki messze kitántorgott az udvarra s az Isten órizzé, hogy el nem esett.

Oh, milyen iszonyú pillanatok voltak ezek szegény ártatlan leányra nézve. Nem tudta, hogyan jutott haza, csak azt tudta, hogy vele milyen csúfosan bánt az a dolyfós leány, aki ő soha nem bántott, aki látni is csak messziről látott ez ideig. Fuldoklott a sírástól, míg el tudta mondani édes anyjának megalatztatását.

Ez maga is könnyezett leánya esetét hallva, azonban az élet meggantította már túrelme; vigasztalta hát leányát, miáltal szerettel simogatta aranyhaját.

— Ne sirj edes gyermekem! A Baczó Gábor leányának nem szabad ilyen dolog miatt keseregnie. Meglásd édes Klárám, csak most olyan bántó ez az eset, — egy hét múlva magad is nevezts annak a kevély embernek a durvaságán — Csakhogy mig ezeket mondta, az ő szeméből is veresny hullottak a könnyek egyetlen gyermeke megalatztatása fölött azokkal a súlyos csöppekkel, melyek Klára szép szeméből folydogáltak.

(Folytatása következik)

